

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۰۰/۳

آغاز: قصاید الحمد من مطالع الازل الى مقاطع الابد؛ انجام: كيف يزدى ترائى عمر xx باحادیث من لدنه افتراها / چگونه کناره میکند میراث مرا عمر ...
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۷×۱۷سم [ف: ۲ - ۸۹۴]

● شرح القصيدة الهائية / ادبیات / فارسی

š.-ol-qasīdat-el-hā'īyya

وابسته به: القصيدة الهائية = القصيدة الازرية = قرآن الشعر الاكبر و فرقان الفصل الازهر = الفية = الشمسية؛ ازری، کاظم بن محمد (۱۱۴۳-۱۲۱۲)

ترجمه و شرح گونه‌ای است بر قصیده معروفه هائیه شیخ کاظم ازری، که در مدح اهل بیت (ع) سروده است.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۳۷۱۵/۱

آغاز: بسمله حمدله قوله لمن الشمس في قبا قباها الى آخره یعنی برای که می‌باشد و اختصاصی بکه دارد آفتاب یعنی جبهه آفتاب وار در قبه‌های قبای خود قبا نام مکانیست؛ انجام: و علی ای حال اینجا و در هر جای دیگر از این قصیده بلکه در اکثر جاها خود چشم مراد است.

خط: نستعلیق، کا: = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ محشی با خط ماتن، با یادداشتی به خط مرحوم شیخ حسین مقدس خطاب به فرزندش شیخ باقر در خصوص اهمیت این نسخه؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۷گ (۱-۱۷)، ۲۰ سطر (۱۵×۹)، اندازه: ۲۱×۱۶سم [ف: ۳ - ۹۷۶]

● شرح القصيدة الهمزية / ادبیات / عربی

š.-ul-qašīdat-il-hamzīyya

تونس، علی بن یوسف، ق ۱۲ قمری

tūnesī, 'alī-ye-bn-e yūsof (- 18c)

وابسته به: القصيدة الهمزية في المدائح النبوية = ام القرى في مدح خير الوری؛ بوصیری، محمد بن سعید (۶۰۸-۶۹۶)
تاریخ تألیف: ۱۱۶۶ق

شرحی است بر قصیده همزیه بوصیری که به نام «قصیده ام القرى» مشهور می‌باشد.

[دنا ۹۵۶/۶؛ کشف الظنون ۱۳۴۹/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۷۳

آغاز: الحمد لله الذي نزه في سعة البلاغة عقول اهل الآداب و زين باشراف شمس المشاهد؛ انجام: عند اقامتی بالمدرسة الشماعية من تونس الخضر في طلب العلم ستة ست و ستين و مائة و الف من الهجرة غفرالله لنا و لوالدنيا.

خط: مغربی، بی‌کا، تا: ۱۱۷۳ق؛ در ابتدای نسخه تاریخ ۱۱۷۳

وابسته به: القصيدة النونية = القصيدة البستية = عنوان الحكم؛ ابوالفتح بستى، علی بن محمد (۳۶۰-۴۰۱)
ابوالفتح علی بن محمد البستى الشافعى قصیده‌ای دارد نونیه در ۹۱ بیت در مکارم اخلاق و آداب که معروف و مشهور می‌باشد، نسخه حاضر شرح آن قصیده از یک شخص مجهول می‌باشد که آن را در اواخر محرم ۱۱۲۷ شرح کرده است. شارح ابتدا یک بیت را می‌آورد و بعد لغات و الفاظش را شرح و ترکیبش را بیان می‌کند و در آخر معنی آن را به نثر می‌آورد.

ظاهراً همانند:

۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۵۴۴/۳

آغاز: الحمد لله الذي سهل لعباده المتقين الى مرضاته سيلاً و جعل اتباع رسوله محمد (ص) دليلاً آغاز قصیده: زیاده المرء فی دیناه نقصان xx وریحه غیر محض الخیر خسران / وکل وجدان حظ لا ثبات له xx قان معناه فی التحقیق فقدان؛ انجام: خذها سوایر امثال مهذبة xx فيها لمن یتغی التین تیان / ماضر حسانها و الطبع صانها xx ان لم تصغها قریح الدهر حسان؛ انجام شرح: قال ابن اثیر و لیس الفاضل من لا یغلط یل الفاضل من یعد غلظه کفی المرء فضلاً ان یعد معایه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۹۱ق؛ مصحح، محشی از مولی فتح الله بن محمد رضا خوئی، مجدول؛ جلد: تیماج سوخت مذهب، ۱۰۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۳۱×۱۲سم [ف: - ۲۸۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۰۰/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۱۰۱]

۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۸۵۲

آغاز: الحمد لله الذي سهل لعباده المتقين الى مرضاته سيلاً و جعل اتباع رسوله محمد (ص) عليها دليلاً؛ انجام: مثل حسان بن ثابت فلا تنظر الى حال القائل وانظر الى ما في كلامه من طائل و هذا آخر شرح قصيدة المنسوبة الى الشيخ الى الفتح البستي و هي احد و ستون بیتا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: پلاستیکی آبی، ۳۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۳۰×۱۶/۳۰سم [میراث اسلامی: دفتر نهم - ۱۰۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۶۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۸۹]

● شرح القصيدة الهائية / ادبیات / عربی

š.-ul-qašīdat-il-hā'īyya

ازری خوئی، محمد بن ابوالقاسم، ق ۱۳ قمری

ozorī-ye xūī, mohammad ebn-e ab-ol-qāsem (- 19c)

وابسته به: القصيدة الهائية = القصيدة الازرية = قرآن الشعر الاكبر و فرقان الفصل الازهر = الفية = الشمسية؛ ازری، کاظم بن محمد (۱۱۴۳-۱۲۱۲)

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد بیستم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازماناسناد

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۶۰/۲
 آغاز: نماد که یکی از معجزات حضرت رسالت پناهی صلوات
 الله و سلامه علیه که رشحات؛ انجام: نعتش ز بس فرخندگی
 جانرا دهد پایندگی xx هست آن زلال زندگی می‌باش از آن
 رطب اللسان
 خط: نستعلیق خوش، کا: مریم بن سلطان بایزید، تا: ۹۸۲ و ۹۸۶ق؛
 افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۸۲ص (۳۵-
 ۱۱۶)، ۱۷-۱۲ سطر، اندازه: ۱۷/۲×۱۰/۶سم [ف: ۱۷-۳۹۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۸۸/۱
 آغاز: قصیده: بانک رحیل ای قافله بر خاست خیز ای ساریان xx
 رختم بنه بر راحله آهنگ رحلت کن روان؛ شرح: قصیده تعداد
 بعضی معجزات حضرت صلوات الله علیه که ملا جامی گفته از
 سید اختیار منشی. بسم الله الرحمن الرحیم xx سر ورق معجزه‌های
 قدیم / بر سر سی جزو کلام است امام xx چون مه نو غره ماه
 تمام؛ پاگا پروردگاری که نظم سلسله کلیات از بدایع صنایع او
 قصیده ایست مطلعش مرصع بجوهر نور محمدی که اول ما خلق
 الله نوری اشارت‌یست بدان؛ انجام: وصول بان مترسمان خیال
 پرست را میسر نیست بسر قصه سیمرخ و غصه هدهد کسی برسد
 که شناسای منطق الطیر است. تو چه دانی زبان مرغان را xx که
 ندیدی دمی سلیمان را نسل الله الاطلاع علی حقائق الامور و
 الاستضائة بلوامع انواره و صلی الله علی سیدنا محمد نا و آله
 اجمعین.
 خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ:
 سپاهانی کبود، جلد: تیماج مشک، ۱۰۲گ (۱-۱۰۲)، ۱۴
 سطر (۱۲×۵)، اندازه: ۱۸/۵×۱۱سم [ف: ۱۱-۲۰۳۴]

● شرح القصیده المقصورة / ادبیات / عربی
 š.-ul-qašīdat-il-maqšūra

کماری، محمد بن سلمان
 kamārī, mohammad ebn-e salmān
 وابسته به: المقصور و الممدود = قصیده ابن درید؛ ابن درید،
 محمد بن حسن (۲۲۳-۳۲۱ق)
 قصیده مقصورة از ابوبکر محمد بن الحسن بن درید لغوی بصری
 معروف به ابن درید. گزارش از محمد بن سلمان الکماری.
 آغاز: بسمله. الحمدلله الذي جعل العربية مفتاح آياته و مسراح
 لطائفه ... و بعد فيقول ... محمد بن سليمان الكماري لما رأيت
 القصيدة المقصورة اللتي

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۰/۳
 آغاز: برابر
 فقط مقدمه آن موجود است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۶ق؛ جلد:
 تیماج مشک، ۹-۹گ (۹-۹)، اندازه: ۲۹/۵×۱۳سم [ف: ۲۷۶-۳۸]
 ۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۳۶/۱

سلمان بن محمد (۷۰۹-۷۷۸)
 به نام یکی از صدور ساخته، به فارسی با یک «مقدمه» و چند
 «فصل» در آغاز، سپس خود قصیده است با شرح عزیزی گویا
 همان سراینده مساحت و منطق و قافیه و رمل.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۴۵۸/۱
 آغاز: حمد و ثنای بی پایان و شکر و سپاس فراوان؛ انجام: نظم و
 نثر تست عقد لولو و گنج گهر.
 خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۲
 سطر (۱۱×۶)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۱۳۹]

● شرح قصیده المضریة فی مدح خیر البریة / ادبیات /
 عربی

š.-u qašīdat-il muđirriya fi madḥ-i xayr-il barīyya
 وابسته به: القصیده المضریة؛ بوسیری، محمد بن سعید (۶۰۸-
 ۶۹۶)
 شرح کوتاهی است بر قصیده مضریه بوسیری که در مدح
 حضرت پیامبر سروده است.

قم؛ گلیابگانی؛ شماره نسخه: ۱۱/۹۴-۱۹۹۴/۱
 آغاز: الحمدلله المتفرد باسمه الاسماء المختص بالملك الاغر
 الاسما الذي ليس دونه منتهى ... اما بعد فلما سامنى الدهر على ما
 هو عادته بالارزا؛ انجام: و يحشر فى الرعيل الاول و اهل الباب
 الامين من اهل شفاعته هنالك الولاية لله الحق هو خير ثوابا و خير
 عقابا.
 خط: نسخ، کا: خالد بن يوسف قارصی، تا: ۹ شعبان ۱۲۹۹ق؛
 جلد: مقوا، ۲۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۲×۱۴سم [ف: ۵-۲۶۲۴]

● شرح قصیده معجزات / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی
 š.-e qasīde-ye mo'jezāt

حسینی هروی، حسین بن غیاث الدین، - ۹۲۸ قمری
 hoseynī heravī, hoseyn ebn-e qīyās-od-dīn (- 1522)
 تاریخ تألیف: ۹۰۰ق
 شرحی است از سید قاضی اختیار حسینی منشی شاگرد جامی بر
 قصیده جامی درباره معجزات پیامبر. در آن از خود شارح و
 اساس الاقتباس او و از جامی یاد شده و می‌گوید که این کتاب
 را به نام همان کسی ساختم که این شرح به نام او است. او در آن
 سخنان امام صادق را آورده و در پایان از فضایل علی یاد کرده
 است. ۵۴ بیت آن، شرح شده است. در مقدمه می‌گوید: «خطاب
 آمد بمن کای اختیاری xx چرا چندین ز دانش بر کناری / هزار
 آتش ز عشق و تو فرسوده xx به پیش چشمه خضر و تو مرده /
 شده از تشنگی جانت بتاراج xx لبالب اینچنین دریای موج».

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد بیستم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازماناسناد